

ORZECZNICTWO TRYBUNAŁU KONSTYTUCYJNEGO ZBIÓR URZĘDOWY

Seria B

Warszawa, dnia 28 października 2021 r.

Pozycja 154

POSTANOWIENIE z dnia 22 września 2021 r. Sygn. akt Ts 184/19

Trybunał Konstytucyjny w składzie:

Piotr Pszczółkowski – przewodniczący
Bartłomiej Sochański – sprawozdawca
Jakub Stelina,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym zażalenia na postanowienie Trybunału Konstytucyjnego z 22 kwietnia 2021 r. o odmowie nadania dalszego biegu skardze konstytucyjnej M.J.,

po s t a n a w i a:

nie uwzględnąć zażalenia.

Orzeczenie zapadło jednogłośnie.

UZASADNIENIE

W skardze konstytucyjnej, wniesionej do Trybunału Konstytucyjnego 9 grudnia 2019 r. (data nadania) M.J. (dalej: skarżący), reprezentowany przez pełnomocnika z wyboru, wystąpił o stwierdzenie, że: art. 2 oraz art. 22 ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. – Kodeks pracy (Dz. U. z 2018 r. poz. 917, ze zm.), w zakresie zwrotu „i pod jego kierownictwem” jest niezgodny z art. 2 w związku z art. 24; art. 24; art. 64 ust. 2 Konstytucji; art. 32 ust. 1 i 2 Konstytucji; art. 45 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (Dz. U. z 2004 r. Nr 90, poz. 864 – zał. nr 2, t. I, s. 10, ze zm.; dalej: Traktat UE).

Zarządzeniami sędziego Trybunału Konstytucyjnego z 5 lutego 2020 r. i 4 marca 2021 r. skarżącego wezwano do usunięcia braków formalnych wniesionej skargi przez: 1) doręczenie odpisu lub kopii poświadczonej przez pełnomocnika za zgodność z oryginałem wyroku Sądu Rejonowego i Sądu Okręgowego; 2) doręczenie oryginału dokumentu lub jego kopii poświadczonej przez pełnomocnika za zgodność z oryginałem, potwierdzającego datę doręczenia skarżącemu orzeczenia Sądu Okręgowego; 3) informację, czy od wyroku Sądu Okręgowego skarżący wniósł nadzwyczajny środek zaskarżenia; 4) sprecyzowanie – wraz z uzasadnieniem – w jaki sposób „art. 2 (...) oraz (...) art. 22 Ustawy Kodeks Pracy w zakresie zwrotu «i pod jego kierownictwem»” – naruszają wymienione w skardze konstytucyjnej wolności lub prawa skarżącego; 5) wyjaśnienie, w którym brzmieniu zaskarżone przepisy są kwestionowane przez skarżącego wraz z podaniem właściwych pozycji Dziennika Ustaw; 6) doręczenie opatrzonego podpisem pisma procesowego z 24 lutego 2020 r. nadesłanego do

Trybunału Konstytucyjnego w odpowiedzi na zarządzenie sędziego TK z 5 lutego 2020 r., wzywającego do usunięcia braków formalnych skargi konstytucyjnej.

W pismach procesowych z 24 lutego 2020 r. i 17 marca 2021 r. (daty nadania) skarżący ustosunkował się do powyższych wezwań. Poinformował m.in., że od wyroku Sądu Okręgowego wniósł skargę o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia. Trybunał Konstytucyjny – działając z urzędu – ustalił, że złożona przez skarżącego skarga została odrzucona przez Sąd Okręgowy postanowieniem z 3 lutego 2020 r. (sygn. akt [...]). Na rozstrzygnięcie to skarżący 12 maja 2020 r. wniósł zażalenie, które Sąd Najwyższy oddalił postanowieniem z 5 sierpnia 2020 r. (sygn. akt [...]).

Postanowieniem z 22 kwietnia 2021 r., doręczonym skarżącemu 4 maja 2021 r., Trybunał Konstytucyjny odmówił nadania dalszego biegu skardze konstytucyjnej. Trybunał zwrócił uwagę, że w uzasadnieniu skargi skarżący skupił się jedynie na przedstawieniu stanu faktycznego, przytoczeniu wybranych fragmentów uzasadnienia wyroku TK z 2 czerwca 2015 r., sygn. K 1/13 (OTK ZU nr 6/A/2015, poz. 80) oraz zniekształconego fragmentu uzasadnienia wyroku SN z 7 września 1999 r. (sygn. akt I PKN 277/99; OSNAPiUS nr 1/2001, poz. 18), jak również na sformułowaniu zarzutów niezgodności zakwestionowanych przepisów z art. 45 Traktatu UE, i pomimo stosownego wezwania nie uzasadnił w jaki sposób kwestionowane przepisy naruszają jego prawa lub wolności wymienione w skardze konstytucyjnej.

W zakresie, w jakim skarżący powołał jako wzorce kontroli art. 45 Traktatu UE oraz art. 4 ust. 1 i 2 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, sporządzonej w Rzymie dnia 4 listopada 1950 r. (Dz. U. z 1993 r. Nr 61, poz. 284, ze zm.; dalej: Konwencja), Trybunał przypomniał, że nie mogą one stanowić wzorca kontroli w niniejszej sprawie, albowiem ustrojodawca nie przewidział możliwości kwestionowania w trybie skargi konstytucyjnej zgodności przepisów aktów normatywnych z aktami prawa międzynarodowego.

Na postanowienie to – 10 maja 2021 r. (data nadania) – skarżący złożył zażalenie, w którym wniósł o uchylenie zaskarżonego postanowienia i nadanie skardze dalszego biegu. Skarżący podniósł, że „w związku z zarzutem iż przedstawione przez skarżącego argumenty nie są przekonujące oraz zbyt lakonicznie uzasadnione (...) wskazać należy, że ustawodawca nie nałożył [na] stronę wnoszącą skargę konstytucyjną obowiązku udowodnienia wszelkich okoliczności uzasadniających zarzut skargi konstytucyjnej czy też obowiązku udowodnienia niezgodności z Konstytucją zaskarżonego przepisu. Ustawodawca nie nałożył także na skarżącego obowiązku wykazania, czy udowodnienia zasadności zarzutów podnoszonych wobec zaskarżonej normy prawnej” (s. 2 zażalenia). W dalszej części skarżący wyraża także pogląd, że „uzasadnienie skargi konstytucyjnej było zwięzłe aczkolwiek rzeczowe. Skarga wymieniała enumeratywnie konstytucyjne wolności lub prawa jakie zdaniem skarżącego zostały naruszone oraz uzasadnienie tego poglądu. Za chybione uznać więc należy zarzuty iż skarga jest «zbyt ogólnikowa» albo skupia się na opisanu stanu faktycznego” (s. 3 zażalenia).

Trybunał Konstytucyjny zważył, co następuje.

Zgodnie z art. 61 ust. 5 ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (Dz. U. z 2019 r. poz. 2393; dalej: u.o.t.p.TK), skarżącemu przysługuje prawo wniesienia zażalenia na postanowienie Trybunału Konstytucyjnego o odmowie nadania skardze konstytucyjnej dalszego biegu. Trybunał, w składzie trzech sędziów, rozpatruje zażalenie na posiedzeniu niejawnym (art. 37 ust. 1 pkt 3 lit. c w związku z art. 61 ust. 5-8 u.o.t.p.TK). Zgodnie z orzecznictwem Trybunału zażalenie na postanowienie o odmowie nadania dalszego biegu skardze konstytucyjnej powinno dotyczyć

podstaw, na których odmowa ta była oparta. Przedmiotem postępowania zażaleniowego jest bowiem ustalenie ich prawidłowości.

Trybunał Konstytucyjny w obecnym składzie uznaje, że odniesienie się do treści zażalenia musi zostać poprzedzone uwagami natury ogólnej, dotyczącymi zasady skargowości obowiązującej w tym postępowaniu. Zgodnie z art. 67 ust. 1 u.o.t.p.TK, Trybunał orzekając jest związany zakresem zaskarżenia wskazanym we wniosku, pytaniu prawnym albo skardze konstytucyjnej. Zasada ta wymaga, aby to sam skarżący określił akt normatywny lub jego część, które są przedmiotem postępowania. Trybunał nie może z urzędu rozszerzyć tak wskazanego przedmiotu kontroli. Podmiot występujący z zażaleniem na postanowienie o odmowie nadania skardze dalszego biegu sam zatem określa granice, w ramach których sprawa podlega rozpoznaniu. Istotna jest przy tym funkcja, jaką pełni ten środek odwoławczy. Jak wynika z treści art. 61 ust. 5 u.o.t.p.TK, na postanowienie o odmowie nadania skardze konstytucyjnej dalszego biegu skarżącemu przysługuje zażalenie do Trybunału w terminie siedmiu dni od dnia doręczenia tego postanowienia. Przedmiotem zażalenia jest wydane w ramach wstępnej kontroli postanowienie dotyczące oceny strony formalnej skargi. Ze względu na to, że w przepisie tym stanowi się o postanowieniu o odmowie nadania skardze konstytucyjnej dalszego biegu, należy uznać, że zażalenie może odnosić się jedynie do przedstawionych przez Trybunał Konstytucyjny argumentów przemawiających za negatywną oceną strony formalnej skargi. Brak takiego odniesienia musi zostać każdorazowo oceniony jako niepodważenie zasadności argumentacji zawartej w zaskarżonym postanowieniu i skutkować będzie nieuwzględnieniem zażalenia (por. postanowienie TK z 31 października 2011 r., sygn. Ts 306/10, OTK ZU nr 5/B/2011, poz. 381).

Przystępując do oceny wniesionego przez skarżącego środka odwoławczego Trybunał Konstytucyjny stwierdza, że skarżący w uzasadnieniu zażalenia nie zakwestionował podstawy odmowy w zakresie braku możliwości zbadania niezgodności zakwestionowanych przepisów z art. 45 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (Dz. U. z 2004 r. Nr 90, poz. 864 – zał. nr 2, t. I, s. 10, ze zm.) oraz art. 4 ust. 1 i 2 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, sporządzonej w Rzymie dnia 4 listopada 1950 r. (Dz. U. z 1993 r. Nr 61, poz. 284, ze zm.). W związku z powyższym zażalenie w tej części nie podlega uwzględnieniu.

Trybunał Konstytucyjny uznaje, że postanowienie o odmowie nadania skardze konstytucyjnej dalszego biegu jest prawidłowe. Formułując zarzuty przedstawione w zażaleniu skarżący nie zdołał skutecznie podważyć podstaw odmowy. Nie wnosi ono do rozpatrywanej sprawy żadnych nowych merytorycznych argumentów. Stanowi jedynie polemikę z ustaleniami Trybunału, negującą to iż badana skarga konstytucyjna była dotknięta jakimkolwiek brakiem uniemożliwiającym nadanie jej dalszego biegu (w szczególności w zakresie uzasadnienia naruszenia przez kwestionowane przepisy skarżącego praw lub wolności wymienionych w *petitum* skargi) i w związku z tym skarżący wywodzi, że ustalenia Trybunału znajdujące się w kwestionowanym postanowieniu nie powinny wywołać wobec niego negatywnych skutków procesowych.

Nadanie skardze konstytucyjnej dalszego biegu uwarunkowane jest dochowaniem wymogów formalnych przewidzianych w art. 79 ust. 1 Konstytucji oraz art. 53 u.o.t.p.TK. Określają one konieczne elementy, które musi obejmować skarga konstytucyjna. Ich brak uzasadnia wydanie zarządzenia wzywającego do ich usunięcia. Jeżeli braki formalne skargi konstytucyjnej nie zostały usunięte w wyznaczonym terminie, Trybunał wydaje postanowienie o odmowie nadania skardze konstytucyjnej dalszego biegu. Tryb ten miał zastosowanie w niniejszej sprawie. Jak stwierdzono w kwestionowanym postanowieniu, skarżący pomimo wezwania nie uzasadnił w jaki sposób kwestionowane przepisy naruszają jego prawa lub wolności wymienione w *petitum* skargi, skupiając się na przytoczeniu wybranych fragmentów uzasadnienia wyroku TK z 2 czerwca 2015 r., sygn. K 1/13 (OTK ZU nr 6/A/2015, poz. 80) oraz zniekształconego fragmentu uzasadnienia wyroku SN z 7 września 1999 r., sygn. akt

I PKN 277/99 (OSNAPiUS nr 1/2001, poz. 18). Skoro Trybunał, dokonując analizy formalnej skargi konstytucyjnej, dopatrywał się uchybień, które mogły zostać sanowane, to obowiązkiem skarżącego było wykonać wezwanie Trybunału z należytą starannością (zwłaszcza, że zarządzenie sędziego TK zawierało stosowne pouczenie w brzmieniu: „W przypadku nieusunięcia powyższych braków w wyznaczonym terminie, wydane zostanie postanowienie o odmowie nadania skardze konstytucyjnej dalszego biegu”).

Przesłanka odpowiedniego uzasadnienia zarzutów, co podkreśla Trybunał Konstytucyjny w obecnym składzie, nie powinna być traktowana powierzchownie i instrumentalnie. Przytaczane w postępowaniu pisemnym argumenty mogą być mniej lub bardziej przekonujące, lecz zawsze muszą być argumentami „nadającymi się” do rozpoznania przez Trybunał Konstytucyjny. Merytoryczne rozpoznanie sprawy uzależnione jest nie tylko od precyzyjnego oznaczenia przez skarżącego wzorców konstytucyjnych, ale i zgodnej z orzecnictwem konstytucyjnym ich interpretacji oraz odpowiedniego (adekwatnego) przyporządkowania do przedmiotu kontroli. Dopóki skarżący (wnioskodawca, sąd pytający) nie powoła przekonujących motywów mających świadczyć o niezgodności kwestionowanego przepisu z odnośnymi normami Konstytucji, Trybunał musi uznawać je za zgodne z wzorcem kontroli. Skarga konstytucyjna, wniosek lub pytanie prawne, w których inicjator postępowania ograniczyłby się do wyrażenia przekonania o niezgodności przepisu z Konstytucją bądź wskazania istniejących w tej kwestii wątpliwości, nie może podlegać rozpoznaniu przez Trybunał. Należy jednocześnie podkreślić, że Trybunał Konstytucyjny jest zobowiązany do zbadania wszystkich okoliczności sprawy w celu jej wszechstronnego wyjaśnienia, nie będąc zarazem związanym wnioskami dowodowymi uczestników postępowania (art. 69 ust. 1 i 3 u.o.t.p.TK). Nie oznacza to jednak w żadnym wypadku przerzucenia ciężaru dowodzenia na Trybunał przez podmiot inicjujący postępowanie w sprawie. Powyższa reguła postępowania może bowiem znaleźć zastosowanie dopiero wówczas, gdy ten podmiot wykazał należytą staranność, spełniając wszystkie wymagania wynikające z Konstytucji oraz u.o.t.p.TK (por. w szczególności: odnośnie do skarg konstytucyjnych – postanowienia TK z: 23 maja 2012 r., Ts 100/11, OTK ZU nr 3/B/2012, poz. 294; 15 listopada 2012 r., sygn. Ts 278/11, OTK ZU nr 2/B/2013, poz. 185; 19 listopada 2012 r., Ts 4/12, OTK ZU nr 1/B/2013, poz. 107; 13 lutego 2015 r., sygn. Ts 220/13, OTK ZU nr 1/B/2015, poz. 36; 15 lipca 2015 r., sygn. SK 69/13, OTK ZU nr 7/A/2015, poz. 110 oraz 8 października 2015 r., sygn. Ts 165/15, OTK ZU nr 6/B/2015, poz. 710; odnośnie do wniosków – postanowienie pełnego składu TK z 26 listopada 2019 r., sygn. K 5/16, OTK ZU A/2019, poz. 66; odnośnie do pytań prawnych – postanowienia TK z: 4 listopada 2015 r., sygn. P 45/13, OTK ZU nr 10/A/2015, poz. 171; 4 listopada 2015 r., sygn. P 102/15, OTK ZU nr 10/A/2015, poz. 172 oraz 17 lipca 2019 r., sygn. P 16/17, OTK ZU A/2019, poz. 44).

W tym stanie rzeczy odmowa nadania dalszego biegu skardze – w zakresie dotyczącym badania zgodności zaskarżonych przepisów z art. 2 w związku z art. 24, art. 24, art. 64 ust. 2 oraz art. 32 ust. 1 i 2 Konstytucji była w pełni uzasadniona.

Na zakończenie – dla porządku – skład orzekający zauważa, że w żadnej części uzasadnienia zaskarżonego postanowienia nie ma wypowiedzi Trybunału, w której stwierdziłby on, że „argumenty [skarżącego] nie są przekonujące oraz zbyt lakonicznie uzasadnione” albo, że skarga jest „zbyt ogólnikowa”, co sugeruje skarżący (a dokładniej jego pełnomocnik). Odmowa nadania dalszego biegu skardze konstytucyjnej wynikała wyłącznie z okoliczności, iż skarżący – mimo wezwania – nie uzasadnił w jaki sposób kwestionowane przepisy naruszają jego prawa lub wolności wymienione w skardze konstytucyjnej.

W tym stanie rzeczy postanowiono jak w sentencji.